
Przebieg i znaczenie pewnego procesu sądowego

Palestra 29/1(325), 52-90

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Równocześnie jednak prawo dewizowe w sposób bardziej jasny i częściowo szerszy normuje wyłączenie poszczególnych czynności lub ich grup z reglamentacji dewizowej. Przy większej restryktywności zwiększone zostały jednocześnie wyłączenia z niej.

Zwiększone też zostało zabezpieczenie praw podmiotów obrotu dewizowego przez zapewnienie im możliwości korzystania z kontroli instancyjnej.

Wreszcie cechą konstruktywną nowej ustawy, a zarazem jej cechą dodatnią, jest wchłonięcie unormowań zawartych dotychczas w wielu przepisach wykonawczych. Zwiększa to czytelność i komunikatywność prawa dewizowego w stosunku do osób nie mających do czynienia na co dzień z tą dziedziną prawa.

PRZEBIEG I ZNACZENIE PEWNEGO PROCESU SĄDOWEGO

Nawiązując do zapowiedzi podanej w nrze 11 „Palestry” z ub. roku (w dziale: Prasa o adwokaturze), zamieszczamy niżej teksty dokumentów publicznych związanych ze sprawą skargi Ministra Sprawiedliwości o uchylenie przez Sąd Najwyższy uchwalonych na Krajowym Zjeździe Adwokatury w dniach 1—3 października 1983 r. regulaminów i innych aktów.

Rozpatrzenie skargi nastąpiło w dniu 17 października 1984 r., a ustne ogłoszenie wyroków ze skróconym uzasadnieniem miało miejsce w dniu 20 października 1984 r. w siedzibie Sądu Najwyższego.

Na dokumentację procesową omawianej sprawy składają się:

- A. skarga Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 1984 r. L.dz. O.III.810/82/84, wniesiona do Sądu Najwyższego w trybie art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze;
- B. odpowiedź na skargę Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 9 września 1984 r., przedstawioną Sądowi Najwyższemu przez dwóch pełnomocników procesowych NRA: adw. Zbigniewa Dykę z Izby krakowskiej i adw. dra Zdzisława Krzemińskiego z Izby warszawskiej;
- C. sześć sentencji wyroków Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 października 1984 r. sygn. akt: I PA 9/84, I PA 12/84, I PA 13/84, I PA 14/84, I PA 15/84, I PA 16/84.

A

Minister Sprawiedliwości

22 czerwca 1984 r.

O.III.810/82/84

**Sąd Najwyższy
Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Warszawie**

Na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 1982 r. Nr 16. poz. 124) zwracam się do Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o uchylenie sprzecznych z prawem niżej wymienionych uchwał podjętych przez Krajowy Zjazd Adwokatury:

1. Regulamin w sprawie zasad zwoływania, organizacji i przebiegu obrad zgromadzeń okręgowych izb adwokackich oraz Krajowego Zjazdu Adwokatury, a także trybu wyborów do organów izb adwokackich i organów adwokatury — uchwalony dnia 1 października 1983 r.
2. Regulamin działania organów adwokatury i organów izb adwokackich — uchwalony dnia 2 października 1983 r.
3. Regulamin w sprawie wykonywania zawodu adwokata indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem — uchwalony dnia 2 października 1983 r.
4. Regulamin w sprawie zasad tworzenia, organizowania, funkcjonowania i rozwiązywania zespołów adwokackich oraz uczestniczenia w dochodzie zespołu — uchwalony dnia 2 października 1983 r.
5. Uchwała Nr 7 Krajowego Zjazdu Adwokatury — uchwalona dnia 3 października 1983 r.
6. Uchwała nr 8 Krajowego Zjazdu Adwokatury — uchwalona dnia 3 października 1983 r.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w art. 56 wymienia zakres podstawowych działań, jakie należą do Krajowego Zjazdu Adwokatury. W przepisie tym w pkt 6 lit. „a—d” znajduje się nadto ustawowa delegacja zobowiązująca Krajowy Zjazd Adwokatury do uchwalenia regulaminów dotyczących istotnych zagadnień adwokatury.

Na podstawie wyżej wymienionych przepisów Krajowy Zjazd Adwokatury, który odbył się w Warszawie w dniach od 1 do 3 października

1983 r., podjął szereg uchwał, w tym uchwalili cztery regulaminy obejmujące problematykę wymienioną w art. 56 pkt 6 lit. „a—d” cytowanej ustawy Prawo o adwokaturze.

Wymienione wyżej uchwały zawierają jednak szereg sformułowań sprzecznych z prawem, a w szczególności z prawem o adwokaturze oraz zasadami słuszności.

Stwierdzone nieprawidłowości w poszczególnych aktach wykonawczych przedstawiają się następująco:

1. Regulamin w sprawie zasad zwoływania, organizacji i przebiegu obrad zgromadzeń okręgowych izb adwokackich oraz Krajowego Zjazdu Adwokatury a także trybu wyborów do organów izb adwokackich i organów adwokatury — uchwalony przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 1 października 1983 r.

- a. Ad § 3. Ustawa-Prawo o adwokaturze nie precyzuje miejsca zjazdu i zgromadzeń i nie zawiera delegacji dla Zjazdu w tym zakresie.
- b. Ad § 4. Uchwała sprzecznie z Prawem o adwokaturze używa pojęć „sesja” i „plenarna”.
- c. Ad § 6 ust. 4. Uregulowanie sprzeczne z art. 54 ust. 1 i 2 oraz art. 55 ust. 1 i 2 ustawy-Prawo o adwokaturze, które nie przewidują zachowania mandatów na Nadzwyczajny Zjazd Adwokatury. Przyczyny zwołania Zjazdu Nadzwyczajnego, jak to wynika chociażby z samej nazwy Zjazdu, muszą mieć charakter nadzwyczajny. Dlatego też nie mogą uczestniczyć w nim delegaci wybrani na poprzedni Krajowy Zjazd Adwokatury.
Ponadto jedną z przyczyn zwołania Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu może być konieczność zmiany czy uchylecia podjętej na poprzednim zjeździe uchwały czy regulaminu. Trudno sobie wyobrazić, aby w tym samym składzie, co poprzedni, Nadzwyczajny Krajowy Zjazd zadość uczynił tym ustawowym celom, dla których został ustanowiony.
- d. Ad § 9. Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy p. o a. wynika, że w Krajowym Zjeździe Adwokatury uczestniczą nie będący delegatami członkowie Naczelnej Rady Adwokackiej oraz dziekani okręgowych izb adwokackich. Ich uczestnictwo w Zjeździe jest obligatoryjne. Nie jest więc prawidłowe użycie sformułowania: „prawo do udziału w obradach przysługuje”. Ustawa nie przewiduje delegacji do takiego uregulowania.
- e. Ad § 15. W przepisie tym nie uwzględniono ustawowego obowiązku zamieszczenia w porządku obrad punktu dotyczącego rozpatrzenia

wniosku Ministra Sprawiedliwości o podjęcie przez Krajowy Zjazd Adwokatury uchwały w określonej sprawie.

- f. Ad § 16 ust. 4, § 27 ust. 2. Uregulowanie sprzeczne z art. 11 ustawy-Prawo o adwokaturze, który przewiduje, że wybory do organów adwokatury oraz organów izb adwokackich i zespołów adwokackich odbywają się w głosowaniu tajnym. Każde inne głosowanie odbywa się jawnie, chyba że zostanie zgłoszone i przegłosowane w głosowaniu jawnym żądanie przeprowadzenia głosowania tajnego. Możliwość sprzeciwu ze strony jednej osoby jest rozwiązaniem niedemokratycznym i wstecznym.
- g. Ad § 26 ust. 2 lit. b. Ust. 2 lit. b § 26 wymaga uzupełnienia, że desygnowana przez prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej osoba jest członkiem NRA.
- h. Ad § 42. Przepis sprzeczny z art. 38 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze. Delegacja do uregulowania tego zagadnienia przysługuje jedynie Naczelnej Radzie Adwokackiej, a nie Krajowemu Zjazdowi Adwokatury.
(Patrz art. 56 ust. 6 lit. a).

2. Regulamin działania organów adwokatury i organów izb adwokackich — uchwalony przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 2 października 1983 r.

- a. Ad § 1 ust. 2. Delegacja ustawowa zawarta w art. 56 pkt 6 lit. „a” ustawy-Prawo o adwokaturze przewiduje obowiązek uchwalenia regulaminu określającego działanie organów adwokatury i organów izb adwokackich. Mimo tego ustawowego obowiązku, w § 1 regulaminu nie uregulowano zasad działania Krajowego Zjazdu Adwokatury, zgromadzeń okręgowych izb adwokackich i rzeczników dyscyplinarnych, przy czym nie uczyniono tego również w innym regulaminie, w którym ustalono zasady i tryb wyborów i przebiegu obrad Krajowego Zjazdu Adwokatury oraz zgromadzeń okręgowych izb adwokackich.
- b. Ad § 16 ust. 1 i 2. Uregulowanie sprzeczne z art. 13 i art. 59 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze.
Zgodnie z obowiązkiem ustawowym sprawozdanie z działalności adwokatury składa Radzie Państwa Naczelna Rada Adwokacka lub sprawujące czynności należące do zakresu jej działania Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, którego skład określa art. 59 ust. 1 cyt. ustawy. Obowiązku tego nie można regulaminowo sprowadzać do określonej osoby czy funkcji np. do Prezesa NRA. Jest to kwestia techniczna, która może i powinna być rozstrzygana do-

rażnie. Uregulowanie tej kwestii w sposób określony w regulaminie jest sprzeczne z ustawą i jej duchem oraz prowadzi w przyszłości do nieporozumień i sztucznych trudności.

- c. Ad § 25. Uregulowanie sprzeczne z art. 64 ust. 1 ustawy-Prawo o adwokaturze. Zgodnie z ustawą do zadań Wyższej Komisji Rewizyjnej należy również kontrola wykonywania uchwał Krajowego Zjazdu Adwokatury. Pominięcie tego zadania w regulaminie jest sprzeczne z przepisami ustawy i prowadzi do błędnych wniosków, iż zadania Wyższej Komisji Rewizyjnej ograniczają się wyłącznie do spraw finansowych.

3. Regulamin w sprawie zasad wykonywania zawodu adwokata indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem — uchwalony w dniu 2 października 1983 r.

- a. Ad § 3 i § 9. Uregulowanie sprzeczne jest z treścią art. 4 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze. Ustawa przewiduje jedynie możliwość wykonywania przez adwokata zawodu indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem, a więc wykonywanie tego zawodu wspólnie przez dwie osoby. Zatem użycie w § 3 i w § 9 słów: wykonywanie zawodu indywidualnie przez kilku adwokatów — jest wyraźnie sprzeczne z ustawą.
- b. Ad § 4. Podobnie jak w § 3, użycie w § 4 słów „wykonywanie zawodu wspólnie przez więcej niż jednego adwokata” jest sprzeczne z treścią art. 4 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze.
- c. Ad § 5. Przepis § 5 ust. 1 wadliwie określa zasady pobierania wynagrodzenia przez adwokata wykonującego zawód indywidualnie; nie precyzuje, jakie w tej mierze należy stosować przepisy: czy chodzi o przepisy „taksy” czy inne przepisy dotyczące wynagrodzenia za wykonywanie umowy zlecenia.

4. Regulamin w sprawie zasad tworzenia, funkcjonowania i rozwiązywania zespołów adwokackich oraz uczestniczenia w dochodzie zespołu — uchwalony dnia 2 października 1983 r.

- a. Ad § 2 pkt 3, § 3 pkt 2 i § 29. Uregulowanie sprzeczne jest z ustawą-Prawo o adwokaturze. Ustawa nie przewiduje tworzenia mniejszych od zespołu adwokackiego jednostek organizacyjnych samorządu adwokackiego nawet w ramach zespołu adwokackiego.

Tworzenie zatem „filii” zespołu adwokackiego nie znajduje uzasadnienia.

Ustawa tylko przewiduje w art. 4 możliwość wykonywania zawodu przez adwokata indywidualnie lub wspólnie z innym.

- b. Ad § 13 pkt 3. Uregulowanie to jest sprzeczne z ustawą-P. o a. zgodnie z ustawą uchwały, które nie muszą być podejmowane w głosowaniu tajnym, powinny być uchwalone w głosowaniu jawnym, chyba że zostanie zgłoszone i przegłosowane w głosowaniu jawnym żądanie przeprowadzenia głosowania tajnego.

Możliwość sprzeciwu ze strony jednej osoby jest rozwiązaniem niedemokratycznym i wstecznym.

- c. Ad § 31 pkt 3. Włączenie świadczeń na rzecz organów samorządu adwokackiego do kosztów zespołu jest sprzeczne z przepisami finansowymi.

Kwoty wpłacane na rzecz organów samorządu adwokackiego są świadczeniami indywidualnych adwokatów na rzecz samorządu i nie mogą obciążać kosztów zespołu adwokackiego.

Adwokaci wpisani na listę adwokatów nie wykonujący zawodu w zespołach świadczą również składki na rzecz samorządu, które zgodnie z uchwałami organów samorządu są wpłacane przez te osoby z funduszy własnych.

5. Uchwała nr 7 (główna) — uchwalona przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 3 października 1983 r.

Uwagi natury ogólnej.

Z analizy poszczególnych postanowień uchwały wynika, że w licznych przypadkach w akcie tym używa się słów i sformułowań, które są sprzeczne z p. o a., wykraczają poza uregulowane ustawą zadania adwokatury i jej organów samorządowych.

Dla przykładu należy nadmienić, że sprzecznie z przepisami art. art. 1, 3, 56 i in. ustawy-P. o a. uchwała zamiast zająć się problemami własnego samorządu zajmuje się „samorządami działającymi w różnych dziedzinach życia” oraz ustala wytyczne działania samorządu adwokackiego daleko wykraczające poza ustawowe uprawnienia Zjazdu.

Poza tym w pkt 17 uchwała wyraża pozornie słuszny pogląd Zjazdu, iż działalność o charakterze politycznym nie powinna stanowić przeszkody przy wpisie na listę aplikantów adwokackich i adwokatów.

Pogląd ten należy uznać za słuszny, lecz pod warunkiem, że chodzi o działalność polityczną zgodną z Konstytucją PRL, co wynika ewidentnie z przepisów ustawy-P. o a. (art. 5, 65 i in.). Takie uzupełnienie należałoby wnieść do uchwały (pkt 17), by podkreślić, że właśnie działalność politycz-

na niezgodna z Konstytucją PRL stanowi naruszenie prawa i stanowi oczywistą przeszkodę do wpisu na listę aplikantów adwokackich i adwokatów.

6. Uchwała nr 8 Krajowego Zjazdu Adwokatury — uchwalona dnia 3 października 1983 r.

W dniu 3 października 1983 r. Krajowy Zjazd Adwokatury podjął uchwałę oznaczoną nr 8, której forma i treść sprzeczne są z ustawą-Prawo o adwokaturze (art.art. 1, 3, 5, 56 i in.).

Uchwała ta zawiera nadto pomówienia i oszczerstwa pod adresem władz i ustroju politycznego w Polsce. Wymieniona uchwała zawiera także szereg niewłaściwych i nieściślych określeń i niemożliwych do sprawdzenia uogólnień, jak „znaczna liczba”, „na Śląsku” i „na Wybrzeżu”, „dyskryminacja”, „przymusowa emigracja” itp., które nadają jej charakter dokumentu wiążanego z określoną wrogą propagandą.

Podjęcie w uchwale tej tematyki i w takiej formie nie ma nic wspólnego z zadaniami adwokatury i jej organów w PRL.

Uchwała ta nie służy umocnieniu porządku prawnego w naszym kraju i jest wykorzystywana w kraju przez opozycję i wrogie nam ośrodki zagraniczne oraz naraża interesy PRL na poważne szkody i niebezpieczeństwa.

Mając na uwadze wykazane wyżej niezgodności z prawem uchwał podjętych przez Krajowy Zjazd Adwokatury, które stanowią w wielu przypadkach niedopuszczalne naruszenie prawa, w tym przede wszystkim ustawy-Prawo o adwokaturze, uznając nadto, iż uchylenie niektórych tylko postanowień uchwał nie jest celowe — wnoszę jak na wstępie o uchylenie w całości wymienionych uchwał.

MINISTER

**ZDZISŁAW JĘDRZEJCZAK
PODSEKRETARZ STANU**

B

NACZELNA
RADA ADWOKACKA

Warszawa, dnia 7 września 1984 r.
Świętojerska 16 telefon 38-40-62

L. dz. 2469/84

Do
SĄDU NAJWYŻSZEGO
Izba Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych
Wydział I
w **Warszawie**
sygn. IPA 9/84

ODPOWIEDŹ

Naczelnej Rady Adwokackiej na skargę Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 1984 r. — L.dz.O.III.810/82/84, wniesioną w trybie art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze.

Załączniki:

- 1) odpis protokołu posiedzenia Naczelnej Rady Adwokackiej w dniu 5.IX.1983 r.,
- 2) wyciąg z protokołu Rady Państwa nr 7/83,
- 3) zaproszenie na posiedzenie Rady Państwa w dniu 1.VI.1984 r.

Objaśnienia:

- 1) tekst podkreślony i w cudzysłowie jest cytatem ze skargi;
- 2) tekst z odsyłaczem „,*)” i pod kreską zawiera treść zaskarżonego przepisu.

I**ZAGADNIENIA WSTĘPNE****1.**

Minister Sprawiedliwości w piśmie z dnia 22.VI.1984 r. znak O.III.810/82/84, powołując się na przepis art. 14, ust. 1 ustawy z dnia

26.V.1982 r.-Prawo o adwokaturze, domaga się od Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylenia uchwał nr 2, 3, 4, 6, 7 i 8, podjętych przez Krajowy Zjazd Adwokatury w dniach od 1 do 3 października 1983 r.

Pismo to stwierdza, że uchwały zawierają „szereg sformułowań sprzecznych z prawem, a w szczególności z prawem o adwokaturze oraz zasadami słuszności”. Dopatruje się też to pismo „nieprawidłowości w poszczególnych aktach wykonawczych”.

W końcowej części pismo zawiera wniosek o uchylenie w całości wymienionych uchwał uważając, iż „uchylenie niektórych tylko postanowień uchwał nie jest celowe”.

Pismo Ministra zostało określone przez Sąd Najwyższy jako „skarga” (vide pismo przewodnie SN skierowane do Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 9.VII.1984 r), co należy odnieść do pojęcia „zaskarżenia” w art. 14 ust. 2 p. o a., który stwierdza, że „utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy lub uchyla uchwałę i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania (...)”.

2.

Rozpoznanie tej skargi przez Sąd Najwyższy (art. 24 pkt e ustawy w Sądzie Najwyższym) nastąpi, jak wolno zakładać, w trybie analogicznym do rozpoznawania rewizji nadzwyczajnych. W kwestii bowiem trybu, zarówno w ustawie o Sądzie Najwyższym jak i w prawie o adwokaturze występuje „luz prawny”, który musi być wypełniony przez zastosowanie analogii ex lege, aby mogło nastąpić rozstrzygnięcie.

3.

Skarga Ministra powinna więc odpowiadać wymaganiom stosowanym przy sporządzaniu rewizji nadzwyczajnych. Dotyczy to w szczególności: dokładnego wskazania podstawy prawnej, konkretyzacji zarzutów, przedstawienia wniosków korespondujących z zarzutami oraz szczegółowego uzasadnienia skargi.

Ponadto każda uchwała organu adwokatury powinna być zaskarżona odrębnie.

Tych wymogów formalnych skarga Ministra nie spełnia.

4.

W odniesieniu do podstawy zaskarżenia i przyczyn wniesienia skargi zważyć należy, że art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze jako podstawę uchylenia uchwał organów adwokatury wymienia jedynie sprzeczność

z prawem. Powoływanie się na sprzeczność z zasadami słuszności (zresztą bez bliższego określenia, o jakie zasady chodzi) nie może stanowić podstawy zaskarżenia, gdyż ta przesłanka wykracza poza ustawowe upoważnienie.

Minister jest upoważniony do zaskarżenia między innymi uchwał Krajowego Zjazdu Adwokatury, jeżeli są one sprzeczne z prawem. Zasadność skargi uwarunkowana jest zatem wykazaniem istnienia takiej kolizji; argumenty o charakterze ocennym, celowościowym czy wręcz politycznym mogą być skutecznie podnoszone tylko o tyle, o ile do ocen takich, w sposób skonkretyzowany i dający się obiektywnie zweryfikować, odsyłają konkretne przepisy prawne. Przepisów takich prawo o adwokaturze nie zawiera.

5.

Art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości prawo zwrócenia się do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał. Nie jest rzeczą przypadku, że ustawa mówi o prawie Ministra Sprawiedliwości. Z podtekstu wynika, że tylko Minister Sprawiedliwości posiada w tym zakresie legitymację procesową. Pogląd taki wyrażony jest także w doktrynie (np. St. Włodyka: Sąd Najwyższy).

Ustawa nie przewiduje możliwości przekazania tego prawa komukolwiek innemu. Tymczasem złożona skarga podpisana jest nie przez Ministra Sprawiedliwości, lecz przez podsekretarza stanu.

II

ZAGADNIENIA OGÓLNE

Punktem wyjścia do oceny zasadności poszczególnych zarzutów skargi winno być ustalenie treści ustawowego zwrotu „uchwała sprzeczna z prawem”. Zdawać by się mogło, że chodzi o formułę prawną powszechnie znaną i o treści nie budzącą wątpliwości, jednakże szereg argumentów, podniesionych w skardze wskazuje, że tak nie jest, a samo pojęcie „sprzeczności z prawem”, którym posługuje się skarga, budzi zastrzeżenia.

Uchwała jest zatem „sprzeczna z prawem”, jeżeli zawiera treści zakazane przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawne albo też nie zawiera treści przez te przepisy nakazanej.

Sprzecznością z prawem może być dotknięta cała uchwała lub tylko jej część. Skutki prawne częściowej sprzeczności z prawem dla bytu praw-

nego całej uchwały zależą od stopnia doniosłości stwierdzonego uchybienia dla całego aktu.

Zaskarżone uchwały nie mają jednorodnego charakteru i w konsekwencji odmienne są przesłanki i metody oceny ich zgodności z prawem. Uchwały nr 2, 3, 4, 6 — to regulaminy normujące sposób wykonywanego zawodu oraz strukturę i funkcjonowanie samorządu adwokackiego.

Uchwała nr 7 (tzn. uchwała główna) zawiera wytyczne do działalności organów samorządowych oraz przedstawia stanowisko i postulaty adwokatury w dziedzinie normodawczej oraz w niektórych sprawach publicznych, które pozostają w zakresie zainteresowania adwokatury z racji funkcji, jaką adwokatura spełnia w życiu publicznym zgodnie z treścią art. 1 p. o a.

Uchwała nr 8 daje wyraz zaniepokojeniu zjawiskiem wskazanym w treści tej uchwały. Zjawiskiem, wobec którego adwokatura, wykonując swe publiczne uprawnienia z art. 1 ust. 1 p. o a., nie powinna pozostać obojętna.

III

CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA

A. REGULAMINY

1.

Ocena zgodności z prawem uchwalonych przez Zjazd regulaminów wymaga wyjaśnienia kwestii podstawowej dla całej problematyki, a mianowicie:

- charakteru prawnego regulaminów,
- wzajemnego stosunku pomiędzy regulaminami a ustawą-Prawo o adwokaturze.

Sens prawny regulaminów jest związany ściśle z treścią art. 1 ust. 2 p. o a., który przewiduje, że adwokatura zorganizowana jest na zasadach samorządu zawodowego. Każdy samorząd, w tym także samorząd zawodowy, polega na tym, że pewien zakres spraw pozostających w sferze władczej regulacji prawnej w państwie nie jest normowany przez prawodawcę, ale pozostawiony danej organizacji lub grupie zawodowej do samodzielnego rozstrzygnięcia lub uregulowania określonej kwestii.

Prawo wyznacza granice, w których organ samorządowy może działać w sposób wolny od bezpośredniej ingerencji władzy państwowej. W tak wyznaczonym przez prawo „polu” samorządnego, czyli samodzielnego

działania mieszczą się zarówno decyzje indywidualne jak i działalność o charakterze normotwórczym. W tym ostatnim wypadku ustawodawca rezygnuje z części własnej kompetencji normotwórczej na rzecz wskazanych w ustawie organizacji lub grup zawodowych. Kompetencje normodawcze samorządu są z reguły ograniczone do kwestii szczególnych, podczas gdy problemy o podstawowym znaczeniu w danej materii są unormowane w sposób wiążący przez ustawodawcę.

W zakresie przekazanej kompetencji normotwórczej działania organów samorządowych są ograniczone jedynie bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy. Przekazanie organom samorządowym kompetencji normodawczej oznacza zatem, iż organ samorządowy nie musi, a nawet nie może legitymować się istnieniem bezpośredniego umocowania w ustawie dla każdego rozstrzygnięcia. Uprawnienie samorządu do stanowienia pewnego zespołu dyrektyw (uregulowań) o charakterze ogólnym oznacza bowiem przyznanie kompetencji stanowienia norm, a nie tylko interpretowania norm już istniejących.

Kontrola zgodności regulaminu z prawem przypomina kontrolę legalności normatywnych aktów wykonawczych do ustawy; jeśli tak, to problem ewentualnej sprzeczności z prawem danego rozwiązania należy rozpatrywać w oparciu o następujące kryteria:

1. czy to rozwiązanie mieści się w granicach kompetencji normodawczej samorządu,
2. czy regulamin bądź jego część został wydany (uchwalony) w sposób prawnie skuteczny,
3. czy rozwiązanie to nie narusza bezwzględnie obowiązujących zakazów lub nakazów prawa o adwokaturze lub innych ustaw.

Brak uregulowania danej kwestii w ustawie, a ujęcie jej w regulaminie nie oznacza — przy zachowaniu w/w warunków — sprzeczności regulaminu z ustawą, ale przy spełnieniu wskazanych wyżej kryteriów potwierdza jedynie wniosek o przekazaniu danego zagadnienia do kompetencji normodawczej samorządu.

Innymi słowy, „milczenie ustawy” („luz ustawowy”) w niektórych, a nawet w wielu sprawach należących merytorycznie do zagadnień wskazanych w delegacji ustawowej w p. o a. stanowi wyraz przyznania w tym zakresie kompetencji organom samorządu.

Nie jest to równoznaczne, jak sugerują to niektóre sformułowania skargi, z brakiem takich uprawnień normotwórczych.

W skardze zawarty jest wniosek domagający się uchylenia, jako sprzecznych z prawem, nie tylko tych postanowień, w których dopatruje się takiej kolizji, ale wszystkich zaskarżonych uchwał w całości. Stanowisko takie nie ma podstawy prawnej.

W tej materii nie ma w nauce wątpliwości, iż niezgodność z prawem

(z ustawą) niektórych tylko przepisów aktów wykonawczych nie powoduje nieważności całego aktu. Sąd, w granicach wyznaczonych racjonalną wykładnią, ma swobodę oceny, czy „naruszenie to jest rzeczywiście takim, aby uzasadniać tak daleko idący skutek co do całości uchwały lub zarządzenia, czy też może ograniczyć nieważność jedynie do tej części, która jest z ustawą niezgodna. Zależy to oczywiście od możliwości oddzielenia danego — naruszającego legalność postanowienia bez istotnego wpływu na całość aktu i realizację zamierzeń, jakim ma służyć” (Stefan Rozmaryn: Ustawa w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, PWN, Warszawa 1964 r., str. 301).

Podobne, jeśli nie wręcz identyczne rozwiązanie przyjęte zostało w prawie cywilnym oraz w prawie administracyjnym. „W prawie administracyjnym o rozległości skutków częściowej sprzeczności z prawem decyduje zatem przede wszystkim doniosłość danego dotkniętego ową wadą przepisu dla całości aktu. W tej materii warto zwrócić uwagę na wyraźne ograniczenie podstaw nieważności decyzji administracyjnych jedynie do przypadków najpoważniejszych naruszeń prawa (art. 156 § 1 k.p.a.)”. (Jerzy Służewski: Postępowanie administracyjne, Warszawa 1982, str. 143, 144).

Analogiczne znaczenie dotkniętego nieważnością fragmentu czynności prawnej dla całej czynności uważa się za podstawowe kryterium oceny zasięgu sankcji nieważności na tle art. 58 § 3 k.c. (System prawa cywilnego, T. I., cz. og., wyd. PAN 1974 r., str. 510, 511).

Tak więc zarzucając sprzeczność z prawem niektórych postanowień regulaminowych i uchwały głównej, w skardze powinno zostać wykazane, iż sprzeczność z prawem odnosząca się do poszczególnych uregulowań wyklucza możliwość utrzymania mocy obowiązującej tych aktów jako całości. Lakoniczne powołanie się na „niecelowość” uchylenia jedynie za skarżonych przepisów nie może zastąpić argumentacji prawnej. Analiza podniesionych w skardze zarzutów dotyczących uchwał nr 2, 3, 4 i 6, zakładając nawet hipotetycznie ich zasadność, czemu oczywiście przeczymy, musi prowadzić do wniosku, że wszystkie zarzucane uchybienia dotyczą kwestii nie posiadających istotnego znaczenia dla bytu prawnego poszczególnych regulaminów jako całości.

2.

REGULAMIN W SPRAWIE ZASAD ZWOŁYWANIA, ORGANIZACJI
I PRZEBIEGU OBRAD ZGROMADZEŃ
OKRĘGOWYCH IZB ADWOKACKICH
ORAZ KRAJOWEGO ZJAZDU ADWOKATURY,
A TAKŻE TRYBU WYBORÓW DO ORGANÓW IZB ADWOKACKICH
I ORGANÓW ADWOKATURY —
UCHWALONY DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1983 R.
PRZEZ KRAJOWY ZJAZD ADWOKATURY

a) Ad § 3 *)

„Prawo o adwokaturze nie precyzuje miejsca zjazdu i zgromadzeń i nie zawiera delegacji dla zjazdu w tym zakresie.”

1. Istotnie, prawo o adwokaturze nie określa miejsca zgromadzenia w przeciwieństwie do poprzednich uregulowań prawnych, w których było przewidziane miejsce odbywania zgromadzeń,

albowiem:

Ustawa z dnia 27.VI.1950 r. o ustroju adwokatury (Dz. U. RP z dnia 27.VII.1950 r. Nr 30, poz. 275) w art. 15 przewidywała, że siedzibą wojewódzkiej izby adwokackiej jest siedziba sądu apelacyjnego, art. zaś 20 ust. 2 wskazywał, że walne zgromadzenie odbywa się w siedzibie izby.

Po przeprowadzonych nowelizacjach (Dz. U. Nr 54, poz. 248 z 1956 r. i Nr 68, poz. 337 z 1958 r.) jednolity tekst ustawy o ustroju adwokatury (Dz. U. z 6.II.1959 r. Nr 8 poz. 41) przewidywał w art. 14, iż siedzibą wojewódzkiej izby adwokackiej jest siedziba sądu wojewódzkiego, art. zaś 18 ust. 2 określał, że walne zgromadzenie odbywa się w siedzibie izby.

Ustawa z dnia 19.XII.1963 r. o ustroju adwokatury (Dz. U. Nr 57, poz. 309; zmiana: Dz. U. z 1967 r. Nr 13, poz. 55) w art. 35 określa, że siedzibą wojewódzkiej izby adwokackiej jest miasto wojewódzkie, art. zaś 39 ust. 2 stwierdzał, że zgromadzenia delegatów odbywają się w siedzibie izby.

Jeżeli ustawodawca nie określił tego w obowiązującym prawie o adwokaturze, to uczynił to zapewne dlatego, iż uznał tę kwestię za zbyt szczegółową, nie nadającą się do pozytywnego ustawowego uregulowania — pozostawiając tę sprawę do rozstrzygnięcia w regulaminach. Izby obejmują nie tylko obszar jednego województwa. W takiej sytuacji w ustawie musiałyby istnieć wyliczenia z nazwy wszystkich siedzib izb adwokackich.

Takie rozwiązanie usztywniałoby strukturę organizacyjną adwokatury

na szczeblu izbowym, co znowu byłoby sprzeczne z zasadą, iż liczba izb może być zmienna. Art. 58 pkt 4 prawa o adwokaturze upoważnia bowiem Naczelną Radę Adwokacką (a nawet Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej — art. 59 ust. 3) do ustalania liczby izb adwokackich, ich zasięgu terytorialnego oraz siedzib.

Ustawa — p. o a. zawiera w art. 56 pkt 6 litera a i b delegację dla Zjazdu do uchwalenia regulaminu dotyczącego trybu wyborów, działania oraz trybu obrad. Określenie w regulaminie miejsca zjazdu i zgromadzenia jest więc oparte na delegacji ustawowej. Zresztą określenie miejsca zjazdu bądź zgromadzenia nie pozostaje w sprzeczności z jakimkolwiek przepisem ustawy — p. o a., a tylko taka sprzeczność mogłaby stanowić podstawę skargi (art. 14 ust. 1 p. o a.).

Dotychczasowe uregulowania prawne i kilkudziesięcioletnie doświadczenia wskazują, że najbardziej właściwe jest zwoływanie zgromadzeń w siedzibach okręgowej rady adwokackiej.

Takie też rozwiązanie zostało przyjęte w § 3 ust. 1 powołanego regulaminu.

2. Prawo o adwokaturze nie określa miejsca, gdzie ma się odbyć zjazd. Podobnie zresztą ustawa z dnia 19.XII.1956 r. o zmianie ustawy o ustroju adwokatury (Dz. U. Nr 54, poz. 248), wprowadzając instytucję „Zjazd Adwokatury” (art. 30—31 tekstu jednolitego), nie określała miejsca odbycia Zjazdu. Sprawa ta natomiast została uregulowana w regulaminie zwoływania i odbywania Zjazdu Adwokatury uchwalonym przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 20.VI.1959 r. i zatwierdzonym przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 29.VI.1959 r. („Palestra” Nr 7—8, lipiec—sierpień 1959 r., str. 135—142). Regulamin ten w § 3 przewidywał, iż „Zjazd powinien się odbyć w siedzibie jednej z izb adwokackich”.

Analogiczne uregulowanie znajduje się w § 3 ust. 2 zaskarżonego regulaminu. Stan prawny w obu ustawach w tej kwestii był podobny, o ile nie identyczny; żadna z nich nie zawierała szczególnych w tym zakresie delegacji, bo nie zachodziła po prostu potrzeba. Kwestia została zamieszczona w regulaminach, a więc tam właśnie, gdzie powinna być rozstrzygnięta.

Regulamin z 1959 r. uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką, został zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości (art. 36 tekstu jednolitego), obecnie zaś art. 56 prawa o adwokaturze upoważnia Krajowy Zjazd Adwokatury do uchwalania regulaminów, m.in. trybu obrad zjazdu oraz działania organów adwokatury i izb adwokackich. W ramach tej problematyki mieści się także określenie miejsca zjazdu i zgromadzeń. I to jest właśnie ta delegacja ustawowa dla Zjazdu, o której braku jest mowa w pkt 1 lit. a skargi (p. wyżej, zagadnienia ogólne regulaminów).

Problem miejsca i czasu obrad organów danej korporacji zawodowej jest bowiem zagadnieniem wewnątrzorganizacyjnym. Przepisy art. 55 i 41

prawa o adwokaturze określają organy uprawnione do zwoływania Krajowego Zjazdu Adwokatury (zgromadzeń izbowych). Ustawa określa jedynie w sposób wiążący ich częstotliwość, pozostawiając organom uprawnionym do ich zwoływania swobodę w określeniu miejsca i daty mieszczącej się w ramach czasowych, zakreślonych w art. 55 ust. 1 i 41 ustawy.

Ustawa ani nie nakazuje zwoływania zjazdu (lub zgromadzeń izbowych) w określonym miejscu, ani też nie zakazuje odbywania ich w określonych miejscowościach. Brak również w ustawie jakichkolwiek podstaw dla wnioskowania (z jej treści lub celu) o istnieniu zakazu określenia w regulaminie miejsca, które w braku takich postanowień regulaminowych byłoby oznaczone swobodnie przez organy zwołujące zjazd lub zgromadzenie izby. Miejsce zjazdu (zgromadzeń izby) stanowi zatem zagadnienie wewnątrzorganizacyjne samorządu adwokackiego, mieszczące się w ramach pozostawionych przez prawo do decyzji samemu samorządowi.

*) § 3. 1. Zgromadzenia odbywają się w siedzibach okręgowych rad adwokackich.

2. Zjazd odbywa się w Warszawie, a w uzasadnionych wypadkach może być zwołany w innym mieście będącym siedzibą okręgowej rady adwokackiej.

b. Ad § 4 *)

„Uchwała sprzeczna z prawem o adwokaturze używają pojęcia «sesja» i «plenarna»”.

Przepis § 4 powołanego regulaminu precyzuje jedynie, że obrady na zgromadzeniu lub zjeździe toczą się w pełnych składach osób upoważnionych do udziału (uczestniczenia) oraz że uchwały są również podejmowane przez gremia, plena (pełne składy) tych organów.

Jest to zgodne zarówno z brzmieniem przepisów prawa o adwokaturze (art. 39 i 54, 56) jak i ich treścią semantyczną. O to przecież w ustawie chodzi, by zjazd i zgromadzenia odbywały się z udziałem wszystkich uprawnionych i uczestniczących i by uchwały były podejmowane przez wszystkich uprawnionych i uczestniczących. Użycie nazwy „sesja plenarna” jest tylko technicznym określeniem wyjaśniającym, w żadnym zakresie nie pozostającym w sprzeczności z prawem o adwokaturze.

Rzeczownik „sesja” i przymiotnik „plenarna” są słowami należącymi do powszechnie używanych terminów językowych i oznaczają: „sesja plenarna, zebranie ogólne, walne, z udziałem wszystkich członków danej organizacji” (Mały słownik języka polskiego pod red. St. Skorupki i H. Auderskiej, W-wa 1968 r., str. 564, 740).

Termin „sesja plenarna” nie posiada w języku prawniczym szczególnego znaczenia, odmiennego od wskazanego wyżej sensu przypisywanego temu

terminowi w języku potocznym. W szczególności pojęcie „sesja plenarna” nie jest terminem zastrzeżonym dla określenia ogólnego zebrania jakiegos jednego lub tylko kilku organów lub organizacji (ciał kolegialnych), takich jak Sejm czy rady narodowe. Posługując się w regulaminie określeniem „sesja plenarna”, nie naruszono zatem jakiegokolwiek zakazu lub nakazu ustawowego — co wydaje się być oczywiste — ani też jakichkolwiek reguł językowych.

Przepis § 4 zawiera delegację do powoływania komisji i zastrzega, iż uchwały mogą być podejmowane jedynie przez cały zjazd lub zgromadzenie, na co wskazują słowa „na sesji plenarnej”. Wytycza to właściwie miejsce dla komisji, która ma za zadanie jedynie przygotować propozycje uchwał.

Nawiązując do analogicznej instytucji „Zjazdu Adwokatury” określonej w ustawie o ustroju adwokatury (tekst jednolity z 1959 r.), należy wskazać, że cytowany wcześniej regulamin Naczelnej Rady Adwokackiej zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości również operował pojęciem „sesja” (§ 4, § 5, § 6, § 7), choć w ustawie takie nazewnictwo nie było używane; z tego jednak powodu nigdy nie został podniesiony zarzut, że ten regulamin był sprzeczny z prawem.

*) § 4. 1. Zgromadzenia i Zjazd obradują i podejmują uchwały na sesjach plenarnych.

2. Organy te mogą powoływać komisje tematyczne, które przedstawiają propozycje uchwał sesji plenarnej.

c. Ad § 6 ust. 4 *)

„Uregulowanie sprzeczne z art. 54 ust. 1 i 2 oraz art. 55 ust. 1 i 2 ustawy-Prawo o adwokaturze, które nie przewidują zachowania mandatów na Nadzwyczajny Zjazd Adwokatury. Przyczyny zwołania Zjazdu Nadzwyczajnego, jak to wynika chociażby z samej nazwy Zjazdu, muszą mieć charakter nadzwyczajny. Dlatego też nie mogą uczestniczyć w nim delegaci wybrani na poprzedni Krajowy Zjazd Adwokatury. Ponadto jedną z przyczyn zwołania Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu może być konieczność zmiany czy uchylenia podjętej na poprzednim Zjeździe uchwały czy regulaminu. Trudno sobie wyobrazić, aby w tym samym składzie, co poprzedni, Nadzwyczajny Krajowy Zjazd zadośćuczynił tym ustawowym celom, dla których został ustanowiony.”

Przepisy art. 54 i 55 ustawy nie zawierają szczególnego uregulowania uprawnień do udziału w zjeździe nadzwyczajnym. Ustawa normuje w art. 54 ust. 1 problem wyboru delegatów na Krajowy Zjazd Adwokatury.

Wskazuje także, iż Krajowy Zjazd Adwokatury powinien się odbyć

w ciągu miesiąca od daty dokonania wyborów we wszystkich izbach adwokackich (art. 55 ust. 1 prawa o adwokaturze). W ust. 2 art. 55 prawa o adwokaturze, przewidującym możliwość zwołania Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu, nie stawia się wymogu odbycia takiego zjazdu w określonym terminie. W szczególności ustawa nie przewiduje — odmiennie niż to ma miejsce w przepisie art. 55 ust. 1 prawa o adwokaturze — terminu „ab — quo”, liczonego od zakończenia wyboru delegatów, od którego miałby rozpocząć swój bieg ewentualny termin zwołania Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu. Oznacza to, że ustawodawca, nie przewiduje ani obowiązku, ani potrzeby dokonywania wyboru delegatów na zjazd nadzwyczajny.

Skarga wydaje się pomijać treść art. 9 i 11 ust. 2 ustawy. Kadencja organu, w słownikowym ujęciu tego terminu, oznacza okres, na który uzyskują swój mandat od wyborców członkowie organu pochodzącego z wyboru. Krajowy Zjazd Adwokatury jest organem stanowionym przez delegatów (art. 9 i art. 54 ust. 1).

Ustawa wyraźnie określa kadencję wszystkich organów adwokatury na trzy lata. Tak więc i kadencja Krajowego Zjazdu Adwokatury, a zatem kadencja delegatów ten Zjazd tworzących, trwa trzy lata. Na ten okres otrzymali oni mandat od swoich wyborców i przez taki okres są obowiązani pełnić swoją funkcję.

Wyrazem tej funkcji jest nie tylko udział w Krajowym Zjeździe Adwokatury, ale również stan gotowości do odbycia Nadzwyczajnego Zjazdu Adwokatury na żądanie uprawnionych przez ustawę organów adwokatury. Nadzwyczajny Zjazd to po prostu „uruchomienie” delegatów obdarzonych mandatami w wyborach do odbycia posiedzenia.

Proponowany w skardze wybór innych delegatów prowadziłby do sytuacji naruszającej wyraźnie określony okres kadencji i zasadę kadencyjności. Zjazd jest powołany z mocy art. 56 ust. 6 lit. a i d p. o a. do ustalenia trybu wyborów delegatów i zasad działania Zjazdu, wobec czego postanowienie § 6 ust. 4 zd. 2 Regulaminu mieści się w granicach delegacji ustawowej i nie jest sprzeczne z ustawą.

Argumentacja oparta na wykładni językowej pozostaje w zgodzie z wynikami interpretacji celowościowej.

Potrzeba zwołania zjazdu nadzwyczajnego ma z natury swej charakter nagły, nie cierpiący zwłoki. Uruchamianie normalnej procedury wyborczej we wszystkich izbach miałyby ten skutek, że okoliczności uzasadniające zwołanie takiego zjazdu mogłyby ulec zmianie, a nawet całkowicie się zdezaktualizować. W konsekwencji potrzeba zwoływania zjazdu stawałaby się wątpliwa. Nie bez znaczenia jest także kwestia kosztów związanych z zebraniem wyborczymi we wszystkich izbach. Argumenty celowościowe podniesione w skardze nie są przekonujące.

Zjazd nadzwyczajny niekoniecznie musi być podyktowany przyczynami tak niezwykłymi, aby nie mogli „uczestniczyć w nim delegaci wybrani na poprzedni Krajowy Zjazd Adwokatury”. Określenie zjazd n a d z w y c z a j n y w zasadzie nie odnosi się bowiem do przyczyny, ale do terminu jego zwołania. Oczywiście o potrzebie zwołania zjazdu p o w i n n a d e c y d o w a ć okoliczność nagła, nie pozwalająca na „doczekanie” do zjazdu nadzwyczajnego, ale w żadnym wypadku nie łączy się to z koniecznym wotum nieufności dla dotychczasowych delegatów. Teza o wyłączeniu z uczestnictwa w zjeździe nadzwyczajnym delegatów wybranych na poprzedni zjazd polega prawdopodobnie na nieporozumieniu, wynikłym z niefortunnego sformułowania zarzutu. Nie sposób byłoby — jak sądzimy — bronić tezy (przyjmując nawet potrzebę ponownych wyborów), aby delegatami na zjazd nadzwyczajny nie mogli być wybrani i uczestniczyć w nim adwokaci wybrani także poprzednio na zjazd zwyczajny. Nietrafnie i przesadnie pesymistyczny jest pogląd Ministra, jakoby „trudno sobie wyobrazić”, aby zjazd nadzwyczajny, w tym samym składzie, co poprzedni, zwyczajny, nie mógł zadośćuczynić celom, dla których zjazd nadzwyczajny zwołano. Po pierwsze, zależy to od przyczyn zwołania zjazdu. Po wtóre, można sobie bez trudu wyobrazić, że ten sam zespół delegatów w zmienionych okolicznościach wyrazi odmienny niż poprzednio pogląd, a wyniki głosowań będą również odmienne. Można byłoby przytoczyć przykłady z zakresu funkcjonowania gremiów o większej doniosłości społecznej, potwierdzających tę tezę. U podstaw uregulowania przyjętego w § 6 leży postulat s z y b k o ś c i zwołania zjazdu nadzwyczajnego i ekonomii organizacyjnej.

Przykładem dla autorów kwestionowanego uregulowania postanowienia było również zawarte w dziale II pkt 23 statutu PZPR, który stanowi, że „mandat delegata na zjazd i konferencję jest ważny przez cały okres kadencji danych władz, chyba że zostanie wcześniej cofnięty przez wyborców”. Stanowi to wyraz socjalistycznej odnowy.

Analogiczne rozwiązanie, które przyjęto w zaskarżonym regulaminie, znalazło się również w uchwałach dotyczących samorządu radców prawnych.

*) § 6. 1. Zgromadzenia zwyczajne odbywają się najpóźniej do końca kwietnia każdego roku.

2. Zgromadzenia nadzwyczajne odbywają się w ciągu sześciu tygodni od zgłoszenia żądania.

3. Zjazd odbywa się w ciągu miesiąca od daty dokonania wyborów delegatów we wszystkich izbach.

4. Nadzwyczajny zjazd odbywa się w ciągu miesiąca od zgłoszenia żądania. Uczestniczą w nim delegaci wybrani na poprzedni zjazd.

d. Ad § 9*)

„Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy-Prawo o adwokaturze wynika, że w Krajowym Zjeździe Adwokatury uczestniczą nie będący delegatami członkowie Naczelnej Rady Adwokackiej oraz dziekani okręgowych izb adwokackich. Ich uczestnictwo w Zjeździe jest obligatoryjne. Nie jest więc prawidłowe użycie sformułowania: «prawo do udziału w obradach przysługuje». Ustawa nie przewiduje delegacji do takiego uregulowania.»

Przepis § 9 omawianego regulaminu, poza obowiązkiem wynikającym z ustawy uczestniczenia w Zjeździe nie tylko członków oraz dziekanów okręgowych rad adwokackich (art. 54 ust. 2), ale także delegatów na Krajowy Zjazd Adwokatury (art. 54 ust. 1), podkreśla uprawnienia tych osób, gdyż obowiązek i uprawnienia stanowią iunctim.

Przedmiotowemu pojęciu obowiązku odpowiada z natury rzeczy podmiotowe pojęcie uprawnienia. Nikt nie może przeszkodzić komuś w wykonaniu obowiązku.

Określenie w § 9 osób, które są uprawnione do udziału w obradach, dyktowane było również względami celowości. W oparciu o ten przepis jest wyraźnie skonkretyzowana kategoria osób mogących przebywać na obradach. Dotychczasowe doświadczenia zarówno „Zjazdu Poznańskiego” jak i I Krajowego Zjazdu wskazują, że osoby nieuprawnione do udziału w obradach zakłócały przebieg obrad, chcąc w nich uczestniczyć. Przepis ten, stanowczo określający krąg osób uprawnionych, daje zarazem podstawę przewodniczącemu do zarządzenia usunięcia z miejsca obrad osób, których nie wymienia § 9. Zresztą obowiązek uczestniczenia w obradach Zjazdu osób wymienionych w art. 54 ust. 2 ustawy został wyraźnie określony w § 11 omawianego regulaminu, bez zbędnego tylko wymienienia dziekanów okręgowych izb adwokackich, ponieważ są oni z mocy samego prawa członkami Naczelnej Rady Adwokackiej, a nadto taki obowiązek wynika także ze Zbioru zasad etyki i godności zawodu adwokatów i aplikantów adwokackich. Ponadto przepis ten przyznaje uprawnienia do udziału w obradach Zjazdu także prezesowi Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i przewodniczącemu Wyższej Komisji Rewizyjnej. Aczkolwiek ustawa nie wspomina o tych osobach, ich obecność w obradach Zjazdu jest ze wszech miar celowa, zresztą nie kwestionowana w piśmie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.VI.1984 r. Względy techniczne, zmierzające do zachowania przejrzystości regulaminu, nakazywały zawarcie w jednym przepisie tych kwestii.

Podobnie został uregulowany ten problem w cytowanym regulaminie z 1959 r. („Palestra” Nr 8 z 1959 r.).

Również regulamin działania naczelnych i wojewódzkich organów ad-

wokatury z dnia 14.I.1973 r., zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości decyzją z dnia 25 stycznia 1973 r., przewidywał, że „prawo do udziału w obradach zgromadzeń przysługiwało:

- 1) przedstawicielom Ministra Sprawiedliwości i zaproszonym gościom,
- 2) członkom Naczelnej Rady Adwokackiej,
- 3) członkom rady adwokackiej, komisji rewizyjnych i komisji dyscyplinarnej danej wojewódzkiej izby adwokackiej”, a więc kręgowi osób szerszemu, niż to wynikało z samych przepisów ustawy. Są to bowiem takie uszczegółowienia, które powinny się znaleźć właśnie w przepisach regulaminowych. Takie rozwiązanie zostało wprowadzone do zaskarżonego regulaminu.

*) § 9. Prawo do udziału w obradach zjazdu przysługuje:

- 1) delegatom na zjazd;
- 2) członkom Naczelnej Rady Adwokackiej nie będącym delegatami;
- 3) prezesowi Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i przewodniczącemu Wyższej Komisji Rewizyjnej.

e. Ad § 15.*)

„W przepisie tym nie uwzględniono ustawowego obowiązku zamieszczenia w porządku obrad punktu dotyczącego rozpatrzenia wniosku Ministra Sprawiedliwości o podjęcie przez Krajowy Zjazd Adwokatury uchwały w określonej sprawie.”

Przepis § 15 omawianego regulaminu określa, co powinno być w każdym wypadku zawarte w porządku obrad zgromadzenia lub zjazdu. Nie jest to wyliczenie taksatywne, wynika to bowiem ze sformułowania regulaminu, że porządek obrad „powinien w szczególności”.

Oczywiste jest, że jeśli Minister Sprawiedliwości zwróci się do Krajowego Zjazdu Adwokatury o podjęcie uchwały w określonej sprawie (art. 15 ustawy), to takie żądanie musi być i będzie objęte porządkiem obrad. Obowiązek ten bowiem wynika z ustawy. Przepis ten określa sytuacje najbardziej typowe w działalności samorządowej adwokatury, co nie stanowi żadnej przeszkody do umieszczenia w porządku obrad jako punktu obligatoryjnego ewentualnego żądania Ministra Sprawiedliwości o podjęcie określonej uchwały. Zależy natomiast od tego, czy taki wniosek zostanie zgłoszony.

W końcu należy wspomnieć, że w tym przepisie uwzględniany jest zarazem porządek obrad zgromadzeń, co do których ustawa nie przewiduje, aby Minister Sprawiedliwości mógł zwracać się o podjęcie określonej uchwały.

*) § 15. 1. Porządek obrad zgromadzenia i zjazdu powinien przewidywać w szczególności:

- a) jego otwarcie,
- b) wybór komisji skrutacyjnej do wyboru prezydium — w miarę potrzeby,
- c) wybór przewodniczącego, jego dwóch zastępców i dwu sekretarzy,
- d) przyjęcie porządku obrad,
- e) wybór pozostałych komisji,
- f) przedstawienie sprawozdań i dyskusję,
- g) wybory na stanowiska i do organów,
- h) rozpatrzenia wolnych wniosków,
- i) podjęcie uchwał końcowych,
- j) zamknięcie obrad.

2. Porządkiem obrad można ponadto objąć sprawy wniesione na żądanie:

- a) Naczelnej Rady Adwokackiej,
- b) 20 członków izby lub delegatów na Zjazd.

3. Porządek obrad nadzwyczajnego zgromadzenia lub zjazdu powinien uwzględniać sprawy objęte żądaniem zwołania tego zgromadzenia lub zjazdu.

f. Ad § 16 ust. 4*)
i § 27 ust. 2*)

„Uregulowanie sprzeczne z art. 11 ustawy-Prawo o adwokaturze, który przewiduje, że wybory do organów adwokatury oraz organów izb adwokackich i zespołów adwokackich odbywają się w głosowaniu tajnym. Każde inne głosowanie odbywa się jawnie, chyba że zostanie zgłoszone i przegłosowane w głosowaniu jawnym żądanie przeprowadzenia głosowania tajnego. Możliwość sprzeciwu ze strony jednej osoby jest rozwiązaniem niedemokratycznym i wstecznym.”

1. Przepis art. 11 ust. 1 ustawy dotyczy wyłącznie wyborów do organów samorządowych, akcentując (i słusznie), że głosowanie w takich wypadkach musi odbywać się tylko tajnie, przy nieograniczonej liczbie adwokatów. Są to gwarancje dla swobodnego i demokratycznego przeprowadzenia wyborów. Tajność głosowania jest nakazem ustawowym.

W pozostałej materii ustawa się nie wypowiada. Dlatego też omawiany regulamin w § 16 ust. 4 i § 27 ust. 2 przewiduje możliwość głosowania jawnego jako zasady. Przewidziane od tej zasady wyjątki wynikają z faktu, iż zgłoszenie żądania głosowania tajnego zabezpiecza pełniej prawo do zupełnie swobodnego, bez ewentualnego skrupowania różnymi okolicznościami ubocznymi głosowania. Zapewnienie tak rozszerzonych praw jest właśnie rozwiązaniem bardziej demokratycznym.

Skoro zatem ustawa nie przewiduje zakazu głosowania tajnego w innych sprawach i nie precyzuje przesłanek i warunków rozszerzenia tego typu głosowania na inne materie, to tym samym sprecyzowanie

tych warunków może znaleźć się w regulaminie, gdyż jest to niewątpliwie sprawa z zakresu trybu wyborów i obrad (art. 56 ust. 6 lit. a ustawy).

Sposób rozstrzygnięcia tej kwestii w regulaminie nie może zatem ze swej logicznej konstrukcji pozostawać w sprzeczności z jakimkolwiek z a k a z e m lub nakazem prawa powszechnie obowiązującego.

Sposób obradowania i głosowania to typowe materie regulaminowe. Jeśli zostały tylko częściowo i fragmentarycznie (co do niektórych organów) uregulowane przez ustawę, to postanowienia ustawy w tym przedmiocie są wyjątkowe i dotyczą tych rozwiązań, które ustawodawca uznał za szczególnie ważne i konieczne do „narzucenia” samorządowi ze względu na zabezpieczenie interesu ogólnospołecznego. Rodzi to określone konsekwencje logiczne. Brak rozstrzygnięcia w ustawie dalszych rozwiązań regulaminowych, przy równoczesnym wyraźnym upoważnieniu ustawy do uchwalenia regulaminu przez określony organ samorządu, jest równoznaczny z pozostawieniem organowi swobody decyzji co do zasad (nie rozstrzygniętych przez ustawę) i co do szczegółów rozwiązań. Dlatego nie można zgodzić się z zarzutami skargi co do naruszenia prawa przez wprowadzenie tajności głosowania na wniosek któregośkolwiek członka organu lub zespołu. Również wnioskowanie metodą *a contrario* z treści przepisu (szczegółowego) wyjątkowego jest wnioskowaniem nietrafnym, a nawet niedopuszczalnym.

Podjmując natomiast polemikę z ocennymi uwagami skargi co do wstecznego charakteru zasady tajności głosowania na wniosek któregośkolwiek członka organu, można wyrazić nadzieję, że ocena taka jest odosobniona. Jeśli bowiem pojedynczy głos uczestnika jakiegoś gremium może przeważać o przeprowadzeniu głosowania w sposób najpełniej gwarantujący nieskrępowaną wypowiedź każdego głosującego, w sposób stosowany powszechnie w naszym kraju przy najpoważniejszych głosowaniach, to można powiedzieć, że system takiego obradowania jest najbardziej demokratyczny. Skarga wydaje się pomijać fakt, że w takim wypadku „sprzeciw jednej osoby” nie ma znaczenia merytorycznego dla przebiegu obrad, a jedynie znaczenie formalne.

Nie wymaga dowodu twierdzenie, że głosowanie tajne pozwala wyrazić pogląd każdego z głosujących w sposób bardziej swobodny, wolny od ograniczeń i nacisków tego rodzaju, jakie występują przy głosowaniu jawnym. Jest to zatem bez wątpienia współcześnie bardziej właściwa forma głosowania, chociaż o wiele bardziej czasochłonna i uciążliwa. Intencją twórców regulaminu było korzystanie z formy głosowania tajnego zawsze i wszędzie tam, gdzie tylko jest to możliwe, bo z przyczyn wyżej wskazanych — celowe jest zawsze.

Dotychczasowe wieloletnie doświadczenia samorządu adwokackiego wskazują, że to uprawnienie nigdy nie było nadużywane i nie zachodzi obawa, aby dotychczasowa praktyka uległa zmianie, czego najlepszym dowodem były obrady tzw. „Zjazdu Poznańskiego” i Krajowego Zjazdu Adwokatury.

Tradycja takiego rozwiązania utrzymała się w adwokaturze. Poprzedni bowiem regulamin działania naczelnych i wojewódzkich organów adwokatury uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką 14.I.1973 r., zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 25.I.1973 r., w § 23 ust. 2 przewidywał, że „głosowanie odbywa się jawnie, chyba że zostanie zgłoszone żądanie przeprowadzenia głosowania tajnego”. Uregulowanie to więc jest zbieżne z omawianym regulaminem, zaś w § 27 ust. 2 powtarza wprost brzmienie § 23 ust. 2 poprzedniego regulaminu.

*) § 16 ust. 4. Wybór prezydium odbywa się w głosowaniu jawnym, chyba że ktokolwiek z uprawnionych do głosowania zażąda głosowania tajnego.

*) § 27 ust. 2. Głosowanie odbywa się jawnie, chyba że zostanie zgłoszone żądanie przeprowadzenia głosowania tajnego.

g. Ad § 26 ust. 2 lit. b *)

„Ust. 2 lit. b § 26 wymaga uzupełnienia, że desygnowana przez prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej osoba jest członkiem NRA.”

Postulat uzupełnienia przepisu § 26 omawianego regulaminu sam przez się wskazuje, że nie zachodzi tu sprzeczność z prawem, o czym jest mowa w art. 14 ustawy.

W ocenie merytorycznej zaś tego przepisu należy wskazać, iż reguluje on kwestię udzielenia głosu poza kolejnością dla złożenia wyjaśnień. Problematyka obrad Zjazdu jest tak rozległa, że nakazanie w regulaminie prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej desygnowania tylko członka Naczelnej Rady Adwokackiej dla złożenia wyjaśnień byłoby ze szkodą dla wyjaśnienia wątpliwości najczęściej wymagających szczególnych kwalifikacji i wiadomości, których członek Naczelnej Rady Adwokackiej nie musi posiadać na najwyższym możliwym poziomie (np. wyjaśnienie

*) § 26 ust. 2 pkt 1 lit. b

2. Poza kolejnością udziela głosu:

1) dla złożenia wyjaśnień:

.....

b) na zjeździe — prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej lub desygnowanej przez niego osobie, prezesowi Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i przewodniczącemu Wyższej Komisji Rewizyjnej;

skomplikowanej kwestii z zakresu księgowości przez głównego księgowego NRA) lub członka tematycznie właściwej komisji NRA.

h. Ad § 42.*)

„Przepis sprzeczny z art. 38 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze. Delegacja do uregulowania tego zagadnienia przysługuje jedynie Naczelnej Radzie Adwokackiej, a nie Krajowemu Zjazdowi Adwokatury (patrz art. 56 ust. 6 lit. a).”

Rozpatrując teoretycznie ten zarzut, należy powiedzieć, że zagadnienie sprowadza się do odpowiedzi na pytanie, czy podjęcie uchwały przez organ adwokatury wyższego szczebla zamiast organu niższego szczebla pociąga za sobą nieważność uchwały lub jej sprzeczność z prawem. Należy jednak wziąć pod uwagę, że zgodnie z art. 56 ust. 6 prawa o adwokaturze zakres działania Krajowego Zjazdu Adwokatury obejmuje uchwalenie regulaminu dotyczącego trybu wyborów do organów adwokatury i organów izb adwokackich. Wybór delegata z art. 38 ust. 2 i 3 prawa o adwokaturze mieści się w „wyborach organów izb adwokackich”.

W konkretnym jednak wypadku Naczelna Rada Adwokacka w składzie poprzednim postanowiła projekt omawianego regulaminu podjęty w formie uchwały z dnia 5.IX.1983 r. przedstawić Krajowemu Zjazdowi Adwokatury pod obrady i do zatwierdzenia. Przepis § 42 został więc przyjęty przez Naczelną Radę Adwokacką i zaakceptowany przez Krajowy Zjazd Adwokatury w nie zmienionej treści. Protokół posiedzenia Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 5 września 1983 r. stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej odpowiedzi (w szczególności na str. str.: 16, 17, 18, 19, 22 i 23).

Sposób więc wprowadzenia w życie tego przepisu nie narusza przepisu art. 38 ust. 3 ustawy zwłaszcza, że Naczelna Rada Adwokacka może przedstawić do akceptacji swoją decyzję podjętą w formie uchwały Zjazdowi jako najwyższemu i nadrzędnemu nad Naczelną Radą Adwokacką organowi adwokatury, jakim jest Krajowy Zjazd Adwokatury.

*) § 42. 1. W razie niewybrania do okręgowej rady adwokackiej przedstawiciela województwa wchodzącego w skład izby dziekan zarządza w terminie 3-tygodniowym zwołanie zgromadzenia wyborczego adwokatów wpisanych na listę z siedzibą w danym województwie w celu wyboru delegata tej izby. Do przebiegu zgromadzenia wyborczego przepisy niniejszego regulaminu stosuje się odpowiednio.

2. Na tym zgromadzeniu — bez względu na liczbę obecnych — dokonuje się wyboru delegata danego województwa do okręgowej rady adwokackiej.

3.

REGULAMIN DZIAŁANIA ORGANÓW ADWOKATURY I ORGANÓW
IZB ADWOKACKICH — UCHWALONY PRZEZ KRAJOWY ZJAZD
ADWOKATURY W DNIU 2 PAŹDZIERNIKA 1983 R.

a. Ad § 1 ust. 2 *)

„Delegacja ustawowa zawarta w art. 56 pkt 6 lit. «a» ustawy-Prawo o adwokaturze przewiduje obowiązek uchwalenia regulaminu określającego działania organów adwokatury i organów izb adwokackich. Mimo tego ustawowego obowiązku, w § 1 regulaminu nie uregulowano zasad działania Krajowego Zjazdu Adwokatury, zgromadzeń okręgowych izb adwokackich i rzeczników dyscyplinarnych, przy czym nie uczyniono tego również w innym regulaminie, w którym ustalono zasady i tryb wyborów i przebiegu obrad Krajowego Zjazdu Adwokatury oraz zgromadzeń okręgowych izb adwokackich.”

Zasady działania Krajowego Zjazdu Adwokatury oraz zgromadzeń okręgowych izb adwokackich zostały określone w regulaminie w sprawie zasad zwoływania, organizacji i przebiegu obrad zgromadzeń okręgowych izb adwokackich oraz Krajowego Zjazdu Adwokatury, a także trybu wyborów do organów izb adwokackich i organów adwokatury, uchwalonym przez Krajowy Zjazd Adwokatury w dniu 1.X.1983 r. (uchwała Nr 2). Uregulowanie tam zawarte jest i wyczerpujące, i nie wymagało uzupełnień. Nie zachodziła potrzeba uchwalenia przez Krajowy Zjazd Adwokatury regulaminu pracy rzeczników dyscyplinarnych, ponieważ rzecznik dyscyplinarny nie jest wymieniony w ustawie jako odrębny organ adwokatury. Wydanie takiego regulaminu było zresztą uwarunkowane wcześniejszym wydaniem przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia w sprawie postępowania dyscyplinarnego adwokatów i aplikantów adwokackich (art. 95 prawa o adwokaturze), co nastąpiło po odbyciu Krajowego Zjazdu Adwokatury. Uprawnienie do uchwalenia regulaminu pracy rzecznika dyscyplinarnego przysługuje Naczelnej Radzie Adwokackiej na zasadzie art. 58 pkt 12 prawa o adwokaturze, która wydała taki regulamin uchwałą z dnia 26.II.1984 r. Przepis art. 56 pkt 6 prawa o adwokaturze, statuuje delegację ustawową dla Krajowego Zjazdu Adwokatury do wydania określonych w przepisie tym regulaminów, określa zakres przedmiotowy spraw, które mogą i powinny być unormowane uchwałą lub uchwałami Krajowego Zjazdu Adwokatury, wydanymi w wykonaniu upoważnienia ustawowego. Przepis ten nie przesądza natomiast sposobu technicznego rozwiązania tych kwestii

przez Krajowy Zjazd Adwokatury, a w szczególności podziału normowanych kwestii między poszczególne regulaminy.

Skoro zatem uchwalone przez Krajowy Zjazd Adwokatury regulaminy wyczerpują merytorycznie cały zakres przedmiotowy delegacji ustawowej, to zarzut rzekomej niekompletności podjętych uchwał nie może być uznany za trafny. Ponadto zwrócić należy uwagę, iż problem ewentualnego pominięcia w uchwałach uregulowania pewnych kwestii nie może być w trybie art. 14 prawa o adwokaturze rozpoznawany przez Sąd Najwyższy i może on się stać jedynie podstawą do ewentualnego wniosku Ministra Sprawiedliwości o podjęcie stosownej uchwały na podstawie art. 15 prawa o adwokaturze.

*) § 1 ust. 2 Regulamin niniejszy nie określa działania:

- 1) Krajowego Zjazdu Adwokatury,
- 2) zgromadzeń okręgowych izb adwokackich,
- 3) rzecznika dyscyplinarnego NRA i rzeczników.

b. Ad § 16 ust. 1 i 2 *)

„Uregulowanie sprzeczne z art. 13 i art. 59 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze. Zgodnie z obowiązkiem ustawowym sprawozdanie z działalności adwokatury składa Radzie Państwa Naczelna Rada Adwokacka lub sprawujące czynności należące do zakresu jej działania Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, którego skład określa art. 59 ust. 1 cyt. ustawy. Obowiązku tego nie można regulaminowo sprowadzać do określonej osoby czy funkcji np. do Prezesa NRA. Jest to kwestia techniczna, która może i powinna być rozstrzygana doraźnie. Uregulowanie tej kwestii w sposób określony w regulaminie jest sprzeczne z ustawą i jej duchem oraz prowadzi w przyszłości do nieporozumień i sztucznych trudności.”

Obowiązek ustawowy określony w art. 13 prawa o adwokaturze spoczywa na Naczelnej Radzie Adwokackiej. Jego wykonanie polega na sporządzeniu i opracowaniu sprawozdania oraz informacji problemowych dla Rady Państwa oraz na czynnościach technicznych polegających na przedstawieniu Radzie Państwa efektów wskazanej wyżej działalności intelektualnej Naczelnej Rady Adwokackiej. Jest rzeczą zrozumiałą, że prezentowanie w formie ustnego wystąpienia istotnych elementów zawartych w sprawozdaniu dokonywane być musi przez konkretne osoby, a nie przez organ jako całość. Z treści § 16 regulaminu wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że zgodnie z art. 13 prawa o adwokaturze opracowanie i akceptacja treści sprawozdania i informacji problemowej spo-

czywa na Naczelnej Radzie Adwokackiej. Określenie osoby, która ma sprawozdanie to przedstawić Radzie Państwa, jest — jak słusznie wskazuje się w skardze — zagadnieniem technicznym. Wynika stąd wszakże, iż ze swej natury jest to zagadnienie wewnątrzsamorządowe, którego rozwiązanie nie daje podstawy dla stawiania zarzutu sprzeczności z prawem. Postulat pozostawienia tej kwestii poza treścią regulaminu nie wyjdaje się, wbrew pogładowi wyrażonemu w skardze, uzasadniony. Właśnie brak odpowiedniego uregulowania mógłby prowadzić „w przyszłości do nieporozumień i sztucznych trudności”. Powierzenie tej czynności m.in. Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej wynika ze znaczenia i rangi, jaką adwokatura przykłada do sprawozdań składanych Radzie Państwa.

Uregulowanie regulaminowe nb. koresponduje zresztą z dotychczasową praktyką i do niej nawiązuje. Po raz pierwszy — spełniając wymóg z art. 13 p. o a. — Naczelna Rada Adwokacka przedłożyła sprawozdanie z działalności adwokatury w 1982 r. Radzie Państwa w dniu 7 kwietnia 1983 r. (protokół nr 7/83, stanowiący załącznik nr 2). Sprawozdanie zaś z działalności adwokatury w 1983 r. zostało przedstawione Radzie Państwa w dniu 1 czerwca 1984 r.

Zarówno w pierwszym wypadku zaproszenie przesłane przez Radę Państwa było skierowane do Prezesa NRA adw. prof. K. Buchały, a nie do Prezydium NRA, jak i w drugim wypadku również zaproszenie zostało wystosowane do Prezesa NRA adw. M. Budzanowskiej, a nie do Prezydium. Zaproszenie z dnia 25 maja 1984 r. stanowi załącznik Nr 3 do niniejszej odpowiedzi.

Wbrew stanowisku wyrażonemu w skardze — do przedstawienia sprawozdania NRA Rada Państwa zapraszała określone osoby, a nie organ wykonawczy NRA, jakim jest Prezydium. Niesporne jest, iż Rada Państwa jako naczelny organ władzy państwowej ma dyskrecjonalne prawo do określenia, kogo zechce na swoje posiedzenie zaprosić. Zgodnie z dotychczas stosowaną zasadą na posiedzenie Rady Państwa są zapraszani szefowie instytucji zobowiązanych do składania sprawozdań.

-
- *) § 16 pkt 1) Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej reprezentuje adwokaturę między posiedzeniami plenarnymi, a w szczególności:
- 1) Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej i wyznaczony przez Naczelną Radę Adwokacką członek Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej składa Radzie Państwa coroczne sprawozdanie i informacje problemowe, o których mowa w art. 13 ustawy, po uprzednim przyjęciu jego treści przez Naczelną Radę Adwokacką.
 - 2) Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej i odpowiedzialny za dany odcinek pracy członek Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej udzielają wyjaśnień w sprawie wykonywania przez adwokaturę jej zadań wynikających z art. 1 ustawy;

c. Ad § 25 *)

„Uregulowanie sprzeczne z art. 64 ust. 1 ustawy-Prawo o adwokaturze. Zgodnie z ustawą do zadań Wyższej Komisji Rewizyjnej należy również kontrola wykonywania uchwał Krajowego Zjazdu Adwokatury. Pominięcie tego zadania w regulaminie jest sprzeczne z przepisami ustawy i prowadzi do błędnych wniosków, iż zadania Wyższej Komisji Rewizyjnej ograniczają się wyłącznie do spraw finansowych.”

Zarzut ten, nawet gdyby miał okazać się trafny, nie daje podstawy do sformułowania zarzutu sprzeczności uchwały z prawem, a jedynie jej niezupełności, co mogłoby uzasadniać wystąpienie z wnioskiem określonym w art. 15 prawa o adwokaturze.

Podniesiony zarzut jest wszakże merytorycznie nieuzasadniony. Zadania Wyższej Komisji Rewizyjnej zostały w sposób wyczerpujący określone w art. 64 ust. 1 prawa o adwokaturze. Uchwalony regulamin określa natomiast sposób wykonania wskazanych w ustawie obowiązków. Z uwagi na to, że formy kontroli działalności finansowej wymagają szczegółowego uregulowania, uczyniono to w regulaminie. Sposób wykonania innych zadań jest oczywisty i nie wymaga uszczegółowienia.

*) § 25. Komisja wykonuje swoje zadania przez planową kontrolę polegającą na:

- a) ustosunkowaniu się do sprawozdań finansowych NRA,
- b) badaniu ksiąg, rejestrów akt i dokumentów,
- c) analizowaniu spraw gospodarczych i finansowych NRA.

4.

REGULAMIN W SPRAWIE ZASAD WYKONYWANIA ZAWODU ADWOKATA INDYWIDUALNIE LUB WSPÓLNIE Z INNYM ADWOKATEM — UCHWALONY W DNIU 2 PAŹDZIERNIKA 1983 R.

a. Ad § 3 i § 9.*)

„Uregulowanie sprzeczne jest z treścią art. 4 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze. Ustawa przewiduje jedynie możliwość wykonywania przez adwokata zawodu indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem, a więc wykonywanie tego zawodu wspólnie najwyżej przez dwie osoby. Zatem użycie w § 3 i w § 9 słów: wykonywanie zawodu indywidualnie przez kilku adwokatów — jest wyraźnie sprzeczne z ustawą.”

b. Ad § 4.*)

„Podobnie jak w § 3, użycie w § 4 słów «wykonywanie zawodu wspólnie przez więcej niż jednego adwokata» jest sprzeczne z treścią art. 4 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze.”

Zarzut zawarty w pkt „a” i „b” traktowany jest łącznie jako dotyczący tej samej materii. Sformułowanie § 3 i 9 regulaminu zostało zakwestionowane w skardze. Nie ma ono jednak wpływu na merytoryczną treść zaskarżonych przepisów. Wskazuje na to tytuł samego regulaminu, nie pozostawiający wątpliwości, że może w nim chodzić o wykonywanie zawodu indywidualnie przez jednego adwokata lub łącznie z innym adwokatem, a nie adwokatami.

Uchwalony regulamin wyraźnie akceptuje zasadę wyrażoną przez ustawę, że kancelarię indywidualną można prowadzić w formie jednoosobowej lub najwyżej przez dwóch adwokatów. Wyraźnie mówi o tym § 1 regulaminu. Również § 4, mówiąc o wykonywaniu zawodu przez „więcej niż jednego adwokata”, nie może być uznany za „sprzeczny z ustawą”, gdyż „więcej niż jeden” mieści się w granicach zakreślonych treścią art. 4 prawa o adwokaturze. Zakwestionowana redakcja sformułowań § 3 i 9 regulaminu wynika z mechanicznego przeniesienia tych sformułowań z uprzednio obowiązującej uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej z 3.X.1982 r. w sprawie tymczasowych zasad wykonywania zawodu indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem. Ministerstwo w ciągu rocznego okresu obowiązywania tej uchwały nie traktowało sformułowań w niej zawartych jako „sprzecznych z prawem”, skoro nie zaskarżyło ich w trybie przewidzianym w art. 14 prawa o adwokaturze. Fakt niezaskarżenia poprzedniej uchwały nie „uczulił” organów adwokatury w tym zakresie.

*) § 3. Lokal, w którym adwokat wykonuje zawód indywidualnie lub z innym adwokatem, powinien być odpowiedni. Lokal powinien być oznaczony na zewnątrz wywieszka zawierająca imię i nazwisko adwokata oraz dni i godziny przyjęć. W razie wykonywania zawodu indywidualnie przez kilku adwokatów, dane te powinny obejmować każdego z nich.

§ 4. W razie wykonywania zawodu wspólnie przez więcej niż jednego adwokata, sposób ich rozliczania się z tytułu wspólnych kosztów i wydatków oraz wszelkich innych tytułów związanych z wykonywaniem zawodu określa umowa, której treść powinna być podana do wiadomości okręgowej rady adwokackiej przed rozpoczęciem wykonywania zawodu. Umowa ta powinna zawierać klauzulę, że wszystkie spory powstałe na tle wykonywania umowy będzie rozstrzygać sąd polubowny powołany spośród adwokatów przez okręgową radę adwokacką.

§ 9. Adwokat wykonujący zawód indywidualnie obowiązany jest prowadzić dokumentację obrazującą jego działalność, a mianowicie:

a) rejestr spraw zawierających następujące dane:

- numer sprawy,
- imię, nazwisko i adres klienta,
- przedmiot umowy-zlecenia,

b) terminarz rozpraw,

c) zbiór ponumerowanych zleceń.

W razie wykonywania zawodu przez kilku adwokatów książki mogą być prowadzone wspólnie, z zaznaczeniem jednak w rejestrze spraw, w terminarzu rozpraw i w zbiorze zleceń nazwiska adwokata prowadzącego sprawę.

c. Ad § 5.*)

„Przepis § 5 ust. 1 wadliwie określa zasady pobierania wynagrodzenia przez adwokata wykonującego zawód indywidualnie; nie precyzuje, jakie w tej mierze należy stosować przepisy: czy chodzi o przepisy „taksy” czy inne przepisy dotyczące wynagrodzenia za wykonywanie umowy zlecenia.”

Przepis art. 16 prawa o adwokaturze nie czyni żadnego rozróżnienia między zasadami ustalenia wynagrodzenia za czynności adwokackie adwokatów wykonujących zawód w zespołach adwokackich i indywidualnie. Oznacza to, że przepisy wydane przez Ministra Sprawiedliwości w tej materii odnoszą się do adwokatów wykonujących zawód poza zespołami adwokackimi.

Powołanie się na obowiązujące przepisy nie może być uznane za sprzeczne z prawem. Wynagrodzenie adwokackie nie jest regulowane jedynie „taksą”, którą określa rozporządzeniem Minister Sprawiedliwości. Zgodnie z art. 58 pkt 6 opłaty za czynności zespołów inne niż wymienione w art. 16 ustala w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości Naczelna Rada Adwokacka. Ponadto możliwe jest wykonywanie doraźnych czynności na rzecz jednostek gospodarczych w ramach umów zlecenia. W tej sytuacji powołanie się na obowiązujące przepisy jest pojęciem szerszym, zgodnym z prawem.

*) § 5. 1. Wysokość wynagrodzenia adwokata wykonującego zawód indywidualnie ustalana jest w ramach pisemnej umowy-zlecenia zawartej przez adwokata z klientem zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami. Umowa zlecenia powinna określać przedmiot sprawy, wysokość wynagrodzenia, wysokość ryczałtu na koszty ogólne, a także obowiązek zwrotu przez klienta innych kosztów.

2. Naczelna Rada Adwokacka może ustalić szczegółowe zasady zawierania umowy przez adwokata z klientem.

5.

REGULAMIN W SPRAWIE ZASAD TWORZENIA, ORGANIZOWANIA,
FUNKCJONOWANIA I ROZWIĄZYWANIA
ZESPOŁÓW ADWOKACKICH
ORAZ UCZESTNICZENIA W DOCHODZIE ZESPOŁU —
UCHWALONY DNIA 2 PAŹDZIERNIKA 1983 R.

a. Ad § 2 pkt 3, § 3 pkt 2 i § 29 *)
reçte: § 2 ust. 2, § 3 ust. 2 i § 29.

„Uregulowanie sprzeczne jest z ustawą-Prawo o adwokaturze. Ustawa nie przewiduje tworzenia mniejszych od zespołu adwokackiego jednostek organizacyjnych samorządu adwokackiego nawet w ramach zespołu adwokackiego. Tworzenie zatem «filii» zespołu adwokackiego nie znajduje uzasadnienia. Ustawa tylko przewiduje w art. 4 możliwość wykonywania zawodu przez adwokata indywidualnie lub wspólnie z innym.”

Istotnie, ustawa z dnia 26 maja 1982 r.-Prawo o adwokaturze nie przewiduje tworzenia mniejszych od zespołu adwokackiego jednostek organizacyjnych adwokatury. Określenie w uzasadnieniu skargi zespołu adwokackiego jako „jednostka” s a m o r z ą d u adwokackiego jest błędne. Sformułowanie ustawy, zgodnie z którym zespół adwokacki jest podstawową jednostką organizacyjną adwokatury, nie jest tożsame z określeniem zespołu jako jednostki wykonującej zadania wyłącznie w jednym lokalu lub miejscu. Zawarte w art. 17 ustawy określenie zespołu adwokackiego podstawową jednostką organizacyjną adwokatury, mającą w myśl art. 10 ustawy osobowość prawną, bynajmniej nie wyklucza tworzenia „filii” takiej podstawowej jednostki. Ustawa wyłącza możliwość posiadania przez filie osobowości prawnej i charakteru jednostki organizacyjnej adwokatury. Sposób organizowania zespołu został przez ustawę powierzony organom samorządu, stanowi zatem wyłączną domenę działalności tego samorządu. Tak zwana „filia” zespołu adwokackiego w rozumieniu § 2 pkt 2 regulaminu nie jest odrębną jednostką organizacyjną, nie obejmuje swym składem osobowym imiennie oznaczonych członków zespołu i nie prowadzi odrębnej rachunkowości. Adwokaci pełniący dyżury w filii nie przyjmują wpłat od klientów zespołu. Wpłaty mogą być dokonywane bądź w kasie zespołu, bądź za pośrednictwem urzędu pocztowego czy banku. Adwokaci pełnią dyżury w filii w dniach i godzinach oznaczonych przez zespół w zależności od potrzeb miejscowej ludności. Tworzenie filii ma na celu ułatwienie w uzyskaniu pomocy prawnej przez ludność w miejscowościach położonych daleko od

siedziby zespołu, w których nie powstała kancelaria indywidualnie wykonującego zawód adwokata. Taka tendencja odpowiadałaby dyrektywie z art. 3 pkt 1 p. o a. („tworzenie warunków do wykonywania ustawowych zadań advokatury”, a więc „udzielania pomocy prawnej” — art. 1 p. o a.).

Omawiane zagadnienie w historii powojennej advokatury przedstawia się następująco:

1. Zespoły adwokackie zostały powołane do życia przez ustawę o ustroju advokatury z dn. 27.VI.1950 r. Organizacja zespołów w początkowej fazie opierała się na rozp. Ministra Sprawiedliwości z 14.VIII.1950 r. w sprawie zespołów adw. (Dz. U. z 1950 r. Nr 35, poz. 318) oraz tymczasowym regulaminie zespołów adwokackich (Dz. Urz. Min. Spr. z 1951 r. Nr 9, poz. 93 oraz Dz. Urz. Wym. Spraw. z 1954 r. Nr 11, poz. 53). Faktycznie zespoły zaczęły działać dopiero w roku 1952.

2. Według obowiązującego z 1958 r. tymczasowego regulaminu zespołów adwokackich dopuszczalne było tworzenie filii zespołów adwokackich (Dz. Urz. Min. Spr. z 1951 r. Nr 9, poz. 93 i Dz. Urz. Wym. Spraw. z 1954 r. Nr 11). Rozporządzenie Min. Spraw. z dn. 31.III.1958 r. (Dz. Urz. z 1958 r. Nr 22, poz. 95) zmieniło tę sytuację. W tekście rozp. tworzenie filii nie było przewidziane.

Naczelna Rada Adwokacka w roku 1958 powzięła uchwałę („Palestra” z 1958 r. Nr 9, s. 80 i z 1959 r. nr 9, s. 96) o rozwiązaniu filii zespołów lub ich przekształceniu w samodzielne zespoły.

3. Obecnie obowiązujące prawo o advokaturze nie wypowiedza się odnośnie do organizowania filii zespołu adwokackiego (art. 17 i n.). Sprawa jest przeto otwarta i pozostawiona do uregulowania w regulaminie, co uczyniono dopuszczając możliwość zorganizowania filii zespołu. Oczywiście leży to przede wszystkim w interesie ludności, a nie advokatury. Jeśli nie będzie filii, klient będzie musiał jechać kilkadziesiąt kilometrów do najbliższego zespołu.

*) § 2 ust. 2 W uzasadnionych wypadkach okręgowa rada adwokacka może zezwolić na utworzenie filii zespołu adwokackiego.

§ 3 ust. 2 W szczególnie uzasadnionych wypadkach okręgowa rada adwokacka, opierając się na zasadach planowego rozmieszczenia zespołów adwokackich, może utworzyć zespół lub przekształcić filię zespołu w zespół adwokacki. W wypadku takim wpis zespołu adwokackiego do rejestru następuje z urzędu.

§ 29. Członkowie zespołu przyjmują klientów w lokalu zespołu lub jego filii.

b. Ad § 13 pkt 3*)

„Uregulowanie to jest sprzeczne z ustawą-Prawo o advokaturze. Zgodnie z ustawą uchwały, które nie muszą być podejmowane

w głosowaniu tajnym, powinny być uchwalone w głosowaniu jawnym, chyba że zostanie zgłoszone i przegłosowane w głosowaniu jawnym żądanie przeprowadzenia głosowania tajnego. Możliwość sprzeciwu ze strony jednej osoby jest rozwiązaniem niedemokratycznym i wstecznym."

W tej kwestii powołać się należy w całości na argumentację dotyczącą pkt 1 lit. „f” skargi Ministra Sprawiedliwości.

*) § 13 ust. 3. W sprawach wymienionych w ust. 2 § 13, w art. 22 i art. 31 ust. 1 pkt 5 i 7 p.o.a. oraz w sprawach zatrudnienia w niepełnym zakresie członków zespołu uchwały podejmowane są w drodze głosowania tajnego wówczas, gdy zażąda tego choćby jeden członek zespołu obecny na zebraniu.

c. Ad § 31 pkt 3*)

„Włączenie świadczeń na rzecz organów samorządu adwokackiego do kosztów zespołu jest sprzeczne z przepisami finansowymi.

Kwoty wpłacane na rzecz organów samorządu adwokackiego są świadczeniami indywidualnych adwokatów na rzecz samorządu i nie mogą obciążać kosztów zespołu adwokackiego.

Adwokaci wpisani na listę adwokatów nie wykonujący zawodu w zespołach świadczą również składki na rzecz samorządu, które zgodnie z uchwałami organów samorządu są wpłacane przez te osoby z funduszy własnych."

Polemika z zarzutem zawartym w skardze jest utrudniona, ponieważ nie wskazano konkretnych przepisów finansowych, z którymi kwestionowany fragment regulaminu miałby być sprzeczny. Pogląd zawarty w skardze, iż kwoty wpłacone na rzecz organów samorządu adwokackiego są świadczeniami indywidualnych adwokatów na rzecz samorządu i nie mogą obciążać kosztów zespołu adwokackiego, nie jest trafny.

Dopóki problematyka działania była regulowana rozporządzeniami Ministra Sprawiedliwości, to świadczenia na rzecz samorządu adwokackiego zaliczone były do kosztów zespołu (vide: rozp. M.S. z 31.III.1958 r. § 27 pkt „d” oraz rozp. M.S. z 28.XII.1969 r. pkt 6).

Już regulamin w sprawie rachunkowości zespołów adwokackich uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 4.XI.1964 r. i zatwierdzony decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 8.XII.1964 r. stanowił w rozdziale II ust. 8 pkt B, że do wydatków zespołu należą:

- koszty administracyjne — wydatki osobowe i rzeczowe ponoszone przy administrowaniu zespołem,
- podatek obrotowy,

- świadczenia na rzecz organów samorządu adwokackiego, w tym również wpłaty na Centralny Fundusz Szkolenia Aplikantów Adwokackich.

Następny regulamin w sprawie rozliczenia i rachunkowości w zespołach adwokackich uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 15.X.1972 r. i zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości decyzją z dnia 17.XI.1972 r., obowiązujący od dnia 1.I.1973 r. w miejsce regulaminu poprzedniego z dnia 4.XI.1964 r., w załączniku Nr 1 w § 4 ust. B zaliczył do wydatków zespołu:

- koszty osobowe,
- koszty rzeczowe,
- podatek obrotowy,
- świadczenia na rzecz samorządu adwokackiego,

w tym: wpłaty na Centralny Fundusz Szkolenia Aplikantów Adwokackich, składki na rzecz Rady Adwokackiej, inne wypłaty ustalone przez organa adwokatury.

Obecnie obowiązujący regulamin rachunkowości zespołów adwokackich oraz załącznik nr 2 do uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 11 grudnia 1982 r., podjętej w uzgodnieniu z Ministrem Finansów, w taki sam sposób regulują kwestię zaliczenia świadczeń na rzecz samorządu adwokackiego.

Skarga pomija zagadnienie, iż są to składki na rzecz samorządu zawodowego. Samorząd ten wykonuje szereg zadań administracyjnych przekazanych ustawą. Zastępuje w wielu wypadkach administrację Państwa (np. wpisy na listę, skreślenia, sądownictwo dyscyplinarne itp.). Brak jest podstaw do żądania, by działalność samorządowa była opłacana z poborów netto. Przeciwnie, stanowi ona obciążenie na rzecz administracji, a zatem kosztów działania zawodu jako całości. W tej sytuacji składki na ten cel powinny być zaliczane w ciężar kosztów działalności.

*) § 31 pkt 3: świadczenia na rzecz organów samorządu adwokackiego.

6.

W końcu należy stwierdzić, że od jesieni 1983 r. na podstawie uchwalonych regulaminów pracuje cały samorząd adwokacki i regulaminy te sprawdzają się w praktyce. Proponowane przez Ministra Sprawiedliwości uchylenie regulaminów uniemożliwiłoby prawidłowe funkcjonowanie samorządu adwokackiego. A przecież nie o to chodzi.

B. UCHWAŁY

1.

Uchwała Nr 7 (główna)

Sposób przedstawienia zarzutu „niezgodności” z prawem całej, wielotematycznej uchwały Krajowego Zjazdu Adwokatury, jak i jego uzasadnienie są tak lakoniczne i ogólnikowe, iż przyjąć je należy jako wyraz ogólnej dezaprobaty zawartej w skardze dla uchwały głównej, a nie jako prezentację poglądów prawnych.

Argumentów tego rodzaju, które pozwalałyby na merytoryczną, racjonalną polemikę prawną, po prostu brak. Ustosunkować się zatem można jedynie do tych nielicznych uwag, których stopień konkretyzacji na to pozwala.

W skardze zarzuca się, że w uchwale „w licznych przypadkach (...) używa się słów i sformułowań, które są sprzeczne z prawem o adwokaturze, wykraczają poza uregulowane ustawą zadania adwokatury i jej organów samorządowych”. Tak sformułowane „uwagi ogólne” wskazują w sposób dość wyraźny na odmienne od „sprzeczności z prawem” kryterium ujemnej oceny uchwały dokonanej w skardze. Użycie pewnych „słów” i „sformułowań” samo przez się nie może stanowić o „niezgodności z prawem”; decydować o tym może jedynie treść całej uchwały, czy też poszczególnych jej wypowiedzi, w ramach których owe bliżej nie określone „słowa i sformułowania” zostały użyte. Przytoczone w skardze pewne „słowa i sformułowania” (należy mniemać, iż przytoczono uchybienia uznane za najbardziej rażące) nie potwierdzają w żadnej mierze ogólnej zawartej w niej oceny:

- a) uchwała nie zajmuje się „innymi samorządami” ani też nie ustala wytycznych działania samorządu poza ustawowymi uprawnieniami. Podniesienie w preambule uchwały doniosłej roli samorządów w ogóle w życiu społecznym jest stwierdzeniem nie kwestionowanej prawdy;
- b) uzupełnienie pkt 17 uchwały o stwierdzenie, iż chodzi tutaj o działalność polityczną zgodną z Konstytucją PRL, jest zbędne wobec oczywistego faktu, że działalność niezgodna z prawem stanowi przeszkodę wpisu na listę adwokatów (art. 65 p. o a.).

Przechodząc w tym miejscu do polemiki z tym, co w skardze nie zostało wprawdzie przedstawione, ale generalnie ujemnie ocenione, zważyć należy, co następuje:

Byłoby rzeczą prawnie i politycznie interesującą zapoznanie się z uzasadnieniem stanowiska zawartego w skardze co do „sprzeczności z prawem” wytycznych dla organów adwokatury (cz. I uchwały) podkreślają-

cych: konieczność współpracy z organami władzy, z organami wymiaru sprawiedliwości, z Sądem Najwyższym i ze środkami masowej informacji (cz. I pkt 1—5). Wytyczne te wskazują na doniosłość takich zagadnień, jak reforma gospodarcza, prawidłowa polityka kadrowa, eliminowanie uchybień w etyce i godności zawodu, podwyższenie poziomu doskonalenia zawodowego, poprawa warunków bytowych adwokatów, budowa ze środków samorządowych Domu Adwokata Emeryta, wprowadzenie ferii sądowych, przyznanie NRA legitymacji do wnoszenia rewizji nadzwyczajnych oraz rozszerzenie praktyki zezwoleń na prowadzenie kancelarii indywidualnych (cz. I pkt 6—16). Należałoby w skardze oczekiwać argumentów wskazujących na sprzeczność z prawem w zakresie m.in. apelu o wprowadzenie szerokiej amnestii dla przestępstw i wykroczeń politycznych jako warunku postępu w procesie porozumienia narodowego (cz. II pkt 1), zwłaszcza obecnie, kiedy postulat ten z taką właśnie motywacją został zrealizowany ustawą z dn. 21.VII. 1984 r. o amnestii. Sądzimy również, iż nie do wykazania jest „sprzeczność z prawem” postulatów o przestrzeganie praworządności, o urzeczywistnianie w praktyce reguł etycznych w procesie stanowienia i stosowania prawa, jak również apelu o powstrzymanie powszechnie znanego procesu dezintegracji środowisk twórczych (cz. II pkt 2—4).

Nawet przy najsurowszych kryteriach oceny, właściwych stanowi wojennemu, trudno dopatrzeć się „sprzeczności z prawem” w postulatach *de lege ferenda* (cz. III pkt 1—7).

Poglądy przedstawione w części IV uchwały nr 7 w ogóle nie poddają się ocenie z punktu widzenia kryteriów legalności, ponieważ wyrażają albo postulaty *de lege ferenda* (pkt A), albo też ocenę polityczno-etyczną pewnych zdarzeń mieszczącą się, jak sądzimy, poza zakresem stanów faktycznych z art. 270 i nast. k.k.

Adwokatura może mylić się co do kierunków lub celowości proponowanych rozwiązań, ma jednak społeczny obowiązek ich zgłaszania, a uwzględniając treść art. 1 p. o a. — nawet obowiązek prawny.

2.

Uchwała Nr 8

Uchwała nr 8 Krajowego Zjazdu Adwokatury została oceniona w skardze jako zawierająca negatywne treści polityczne. Jest to zatem ocena polityczna abstrahująca od problematyki prawnej uchwały.

Merytoryczna ocena uchwały nr 8 dokonana w skardze, może być oczywiście krytyczna. Nie świadczy to jednak o sprzeczności uchwały z prawem.

IV.

W tym stanie rzeczy należy uznać, że uchwały nr 2, 3, 4, 6, 7 i 8, podjęte przez I Krajowy Zjazd Adwokatury w dniach 1—3 października 1983 r., nie są dotknięte sprzecznością z prawem. Wnosimy zatem:

- 1) o odrzucenie skargi lub
- 2) o oddalenie skargi z dnia 22 czerwca 1984 r.;
- 3) o utrzymanie w mocy zaskarżonych uchwał.

Pełnomocnik NRA

(—) adw. dr **Zdzisław Krzemiński**

Pełnomocnik NRA

(—) adw. **Zbigniew Dyka**

C**Sentencje wyroków Sądu Najwyższego — Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 października**

1) Sąd Najwyższy w sprawie I PA 9/84, po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości O.III.810/82/84 o uchylenie uchwały Nr 2 podjętej przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 1 października 1983 r. dotyczącej regulaminu w sprawie zasad zwoływania, organizacji i przebiegu obrad zgromadzeń okręgowych izb adwokackich oraz Krajowego Zjazdu Adwokatury, a także trybu wyborów do organów izb adwokackich i organów adwokatury,

I. uchyła zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej:

- a) Nadzwyczajnego Zjazdu Adwokatury (§ 6 ust. 4),
- b) określenia osoby desygnowanej przez prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej do udzielania wyjaśnień na Zjeździe (§ 26 ust. 2 pkt 1 lit. b),
- c) ustalania trybu i zasad wyboru delegata, o którym mowa w art. 38 ust. 2 prawa o adwokaturze (§ 42);

II. utrzymuje w mocy w pozostałej części zaskarżoną uchwałę.

2) Sąd Najwyższy w sprawie I PA 12/84, po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości O.III.810/82/84 o uchylenie uchwały Nr 3 podjętej przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 2 października 1983 r. dotyczącej regulaminu organów adwokatury i organów izb adwokackich,

I. uchyła zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej:

- a) rzecznika dyscyplinarnego NRA i rzeczników (§ 1 ust. 2 pkt 3),

- b) reprezentacji adwokatury (§ 16),
- c) określenia zadań Wyższej Komisji Rewizyjnej (§ 25);

II. utrzymuje w mocy w pozostałej części zaskarżoną uchwałę.

3) Sąd Najwyższy w sprawie I PA 13/84, po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości O.III.810/82/84 o uchylenie uchwały Nr 6 podjętej przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 2 października 1983 r. dotyczącej regulaminu w sprawie zasad wykonywania zawodu adwokata indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem,

I. uchyla zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej:

wykonywania zawodu indywidualnie przez kilku adwokatów (zdanie drugie § 3 i zdanie drugie § 9) oraz wykonywania zawodu wspólnie przez więcej niż jednego adwokata (§ 4);

II. utrzymuje w mocy w pozostałej części zaskarżoną uchwałę.

4) Sąd Najwyższy w sprawie I PA 14/84, po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości O.III.810/82/84 o uchylenie uchwały Nr 4 podjętej przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 2 października 1983 r. dotyczącej regulaminu w sprawie zasad tworzenia, organizowania, funkcjonowania i rozwiązywania zespołów adwokackich oraz uczestniczenia w dochodzie zespołu,

I. uchyla zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej:

a) filii zespołu adwokackiego (§ 2 ust. 2, § 3 ust. 2, § 29),

b) kosztów zespołu adwokackiego (§ 31, § 34);

II. utrzymuje w mocy w pozostałej części zaskarżoną uchwałę.

5) Sąd Najwyższy w sprawie I PA 15/84, po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości O.III.810/82/84 o uchylenie uchwały Nr 7 podjętej przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 3 października 1983 r., uchyla zaskarżoną uchwałę.

6) Sąd Najwyższy w sprawie I PA 16/84, po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości O.III.810/82/84 o uchylenie uchwały Nr 8 podjętej przez Krajowy Zjazd Adwokatury dnia 3 października 1983 r., uchyla zaskarżoną uchwałę.

Powyższe wyroki publikujemy bez ich uzasadnień, gdyż przed zamknięciem niniejszego numeru „Palestry” nie były one jeszcze udośćniane stronom. Ogłosimy te uzasadnienia w jednym z następných numerów „Palestry”.

Redakcja